
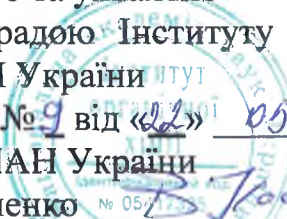

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ ІНСТИТУТ ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ

Розглянуто та ухвалено
Вченою радою Інституту органічної
хімії НАН України
протокол № 9 від «22» 05 2017р.
чл.-кор. НАН України
В.І. Кальченко № 05/

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО ПРОЦЕСУ
ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО РІВНЯ В
ІНСТИТУТІ ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ НАН УКРАЇНИ**

м. Київ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію освітньо-наукового процесу здобувачів третього освітньо-наукового рівня ступеня доктора філософії у Інституті органічної хімії НАН України (далі - Положення) є складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти і регулює організацію освітньо-наукового процесу у Інституті органічної хімії НАН України (далі - Інститут).

1.2. Освітньо-науковий процес в Інституті – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що проводиться через систему науково-методичних, педагогічних та інформаційних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь, навичок та інших компетентностей у здобувачів, а також формування їх як гармонійно розвиненої особистості.

1.3. Нормативно-правовою базою організації освітньо-наукового процесу здобувачів третього освітньо-наукового рівня ступеня доктора філософії в Інституті є: Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Постанови КМУ: від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», від 28 грудня 2016 р. №1045 «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах» інші нормативно-правові акти з питань освіти, Статут Інституту, внутрішні Положення, Рішення Вченої ради Інституту, Накази директора Інституту, якими регулюється освітній процес в Інституті.

2. ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

2.1. Мета освітньо-наукового процесу в Інституті в умовах Європейської інтеграції – підготовка конкурентоспроможних фахівців, забезпечення розвитку та набуття ними необхідних загальних та фахових компетентностей відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій (далі - НРК), а також можливостей для особистісного розвитку.

2.2. Освітньо-науковий процес в Інституті базується на принципах активізації мобільності здобувачів і науково-педагогічних кадрів: підготовки молоді до активного життя у демократичному суспільстві, закладення основи для їхньої професійної кар'єри й особистісного розвитку.

2.3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджений директором Інституту за спеціальністю 102 «Хімія».

2.4. Освітньо-наукова програма - система освітніх компонентів на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією

програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їхнього вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач третього (освітньо-наукового) рівня ступеня доктора філософії.

2.5. Керівництво освітньо-науковими програмами:

2.5.1. Загальне керівництво і контроль всіх аспектів реалізації освітньо-наукової програми на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти в Інституті здійснюється гарантом освітньої діяльності.

2.5.2. Склад проектної групи, відповідальної за започаткування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти за освітньо-науковими програмами відповідних спеціальностей, призначається наказом директора Інституту і відповідає кваліфікаційним вимогам, визначеними Ліцензійними вимогами. Керівником проектної групи (гарантом) призначається один з її членів, який має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії. Керівник проектної групи (гарант) не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проектними групами в Інституті. Проектна група забезпечення спеціальності - група науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітньої програми за спеціальністю на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами.

2.5.3. На групи забезпечення, відповідальні за підготовку здобувачів вищої освіти, покладається виконання таких основних завдань:

- формування та розробка освітньо-наукової програми, навчального плану, пояснювальної записки до навчального плану, напрямів наукових досліджень, визначення змісту блоку дисциплін вибіркової частини;
- аналіз якості забезпечення освітньо-наукової програми навчальною літературою та навчально-методичними матеріалами;
- контроль якості підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною освітньо-науковою програмою в цілому;
- консультування науково-педагогічних працівників з питань виконання освітньо-наукової програми;
- консультування здобувачів щодо вибіркового навчальних дисциплін освітньо-наукової програми;
- контроль організації та проведення проміжних та річних звітів аспірантів;
- спрямування і контроль організації самостійної роботи;
- сприяння популяризації та апробації результатів наукових досліджень здобувачів (участь у конференціях, підготовка та публікація наукових статей тощо) в Україні та за кордоном.

2.5.4. Члени проектної групи мають право:

- вносити пропозиції щодо оновлення змісту чинної освітньо-наукової програми з урахуванням інноваційних технологій, вітчизняних та світових досягнень у галузях освіти і науки;

- відвідувати всі види занять здобувачів згідно з навчальним планом відповідної освітньо-наукової програми;
- брати участь у засіданнях Вченої ради Інституту при розгляді відповідних питань;
- вносити пропозиції щодо заохочення аспірантів.

2.6. Основним нормативним документом, що визначає перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення на стадії підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті, є **навчальний план**:

2.6.1. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30-60 кредитів ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їхній обсяг, графік навчального процесу, форми поточного та підсумкового контролю.

2.6.2. Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану зберігається у науково-організаційному відділі (НОВ).

2.7. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії формується аспірантом на основі освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури, погоджується з науковим керівником та затверджується Вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

2.7.1. Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі Інституту, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579) - на базі інших вітчизняних закладів вищої освіти (наукових установ) та закладів освіти за кордоном.

2.7.2. Здобувач має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із науковим керівником у порядку, який затверджується Вченою радою Інституту.

2.7.3. Усі здобувачі незалежно від форми навчання відвідують аудиторні заняття і проходять усі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом здобувача та освітньо-науковою програмою аспірантури.

2.8. Навчальні дисципліни. Нормативний зміст підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня ступеня доктора філософії сформований у навчальному плані і становить обов'язкову частину вимог до рівня компетентностей освітньо-наукової програми. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти включають до індивідуального навчального плану. Їх вибір здобувач ступеня доктора філософії здійснює з урахуванням власних потреб та уподобань щодо майбутньої наукової діяльності. Процедура забезпечення здобувачем вибору навчальних дисциплін в межах, передбачених відповідною освітньо-науковою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для цього рівня вищої освіти, здійснюється за безпосереднім вибором навчальних дисциплін.

2.9. Складання індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії:

2.9.1. Індивідуальний навчальний план здобувача формується за відповідною освітньо-науковою програмою і зберігається у НОВ.

2.9.2. НОВ на початку формування індивідуального плану доводить до відома здобувачів перелік дисциплін за вільним вибором.

2.9.3. Здобувачі, ознайомившись з переліком дисциплін за вільним вибором, до періоду затвердження тем дисертації вносять обрані дисципліни до вибіркової частини індивідуального плану.

2.9.4. НОВ узагальнює інформацію про вибір здобувачами навчальних дисциплін. Ця інформація є підставою для включення обраних дисциплін до навчального навантаження з даної спеціальності.

2.9.5. Списки груп і відомості підсумкового контролю формує НОВ.

2.9.6. Здобувач вищої освіти, який виїжджає на навчання або стажування до іншого закладу вищої освіти (у тому числі за кордон), зобов'язаний виконати освітньо-наукову програму та навчальний план.

2.9.7. У разі часткового невиконання семестрового навчального плану, здобувач може додатково (повторно) його вивчити, за погодженням з гарантом ОП, на інший період часу, що не перевищує термін навчання.

2.9.8. До заліків та екзаменів не допускаються здобувачі, які не з'явилися на сесію або були відсутні на заняттях без поважних причин.

2.9.9. Реалізація індивідуального навчального плану здобувача здійснюється у період часу, що не перевищує термін навчання. У разі переривання навчання нормативний термін навчання може відрізнятись від терміну, зазначеного у навчальному плані. Відповідальним за виконання індивідуального навчального плану є здобувач вищої освіти. Відповідальним за набуття результатів навчання (компетентностей), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти, є науковий керівник. Результати семестрового контролю записуються в індивідуальний навчальний план аспіранта.

2.10. Контроль за виконанням індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює науковий керівник.

3. ФОРМИ НАВЧАННЯ

3.1. Навчання в аспірантурі Інституту здійснюється за такими формами:

- очна (денна, вечірня);
- заочна.

3.2. Очна (денна) – основна форма здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням.

3.3. Заочна (за контрактом) – форма здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, що передбачає дві екзаменаційні сесії, тривалість яких регламентована Законом України «Про відпустки». Організація освітньо-наукового процесу в міжсесійний період регламентується індивідуальними можливостями та здатністю здобувача вищої освіти самостійно опрацьовувати індивідуальний навчальний план. На здобувачів вищої освіти, які навчаються за заочною формою, поширюються правила та обов'язки, що визначені чинним законодавством та Правилами внутрішнього розпорядку Інституту. Обсяги загального запланованого часу на вивчення кожної з дисциплін заочною і

заочною формами навчання є однаковими. Екзаменаційна сесія для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюються всі форми навчального процесу, передбачені навчальним планом (лекції, практичні та семінарські заняття, заліки та екзамени). На сесію здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії заочної форми навчання прибувають згідно з графіком навчального процесу, одержавши довідку-виклик встановленого зразка. Довідка-виклик є підставою для надання додаткової оплачуваної відпустки.

Міжсесійний період для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюється робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом наукового керівника. Основною формою роботи здобувача над засвоєнням навчального матеріалу є виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань.

4. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Форми організації освітнього процесу визначені даним Положенням про організацію освітньо-наукового процесу в Інституті. Освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті здійснюється у таких формах:

- навчальні заняття (лекції, практичні і лабораторні заняття);
- самостійна робота;
- педагогічна практика;
- контрольні заходи.

4.1. Лекція (лат. *Lectio* – читання) – основна форма проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція є основною формою навчального процесу в Інституті. Усний виклад предмета викладачем, а також публічне читання на яку-небудь тему. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

4.2. Практичні заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання аспірантом відповідно сформульованих завдань. Для проведення практичних занять готуються відповідні інструкції. Інструкції до лабораторних і практичних робіт є різновидом практикумів – навчальних видань практичних завдань і вправ, що сприяють засвоєнню набутих знань, умінь і навичок.

4.3. Лабораторне заняття – форма навчального заняття, при якому аспірант, що навчається, під керівництвом викладача, особисто проводить експерименти, чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни; набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі. Лабораторні заняття проводиться у навчальних лабораторіях з використанням пристосованого до умов навчального

процесу устаткування, (лабораторні макети, установки тощо). В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища (наприклад, на виробництві, в наукових лабораторіях). Лабораторне заняття проводиться із здобувачами, кількість яких не перевищує 10 осіб. Перелік тем лабораторних занять визначається навчальною програмою дисципліни. Заміна лабораторних занять іншими видами навчальних занять не дозволяється.

Лабораторне заняття включає проведення поточного контролю підготовленості здобувачів до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання завдань теми заняття оформлення індивідуального звіту з виконаної роботи та його захист перед викладачем. Виконання лабораторної роботи оцінюється викладачем. Підсумкові оцінки, отримані аспірантом за виконання лабораторних робіт, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

4.4. Самостійна робота – це самостійна діяльність-вивчення здобувача, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувач за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника без його прямої участі.

Важливу роль у вивченні навчальної дисципліни відіграють раціональні засоби: методи організації самостійної роботи, умови праці, режим дня, техніка праці та ін.

Під час вивчення навчальної дисципліни виокремлюють такі види самостійного навчання здобувачів:

- слухання лекцій, участь у семінарських заняттях, виконання практичних і лабораторних робіт;
- відпрацювання тем лекцій та семінарських занять, виконання практичних і лабораторних робіт здобувачами заочної форми навчання (ЗФН);
- підготовка рефератів і курсових робіт;
- підготовка до модульного контролю та іспитів;
- робота з літературою та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від здобувачів наполегливої самостійної праці.

Насамперед потрібно, щоб кожен здобувач у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Тому їм треба розкрити механізми розумової праці, причини появи втоми, шляхи підвищення працездатності, а також режиму харчування, організації відпочинку та ін. Для цього потрібно провести настановне заняття, особливо зі здобувачами заочної форми навчання. Довести до них, що добовий ритм організму людини визначається низкою фізіологічних функцій, які постійно змінюються в години активної діяльності та сну. Важливу роль в оптимальній організації життя і діяльності здобувачів денної і заочної форм навчання відіграє режим дня – його рекомендують науково-педагогічні працівники в перші дні навчальних занять.

Для подолання труднощів у здобувачів, науково-педагогічні працівники мають:

- ознайомити їх із психолого-педагогічними особливостями організації навчання у вищій школі;
- допомогти в оволодінні методами і прийомами навчальної роботи;

- дотримуватися спеціальної методики читання лекцій, поступово збільшуючи структуру і темп;
- навчити прийомів слухати лекцію, записувати її змісту, методики підготовки до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- чітко дозувати завдання на кожне заняття;
- толерантно здійснювати контроль й оцінювання самостійної роботи, ін.

4.5. Контрольні заходи - передбачають поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю і система оцінювання рівня знань визначаються відповідним викладачем.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію здобувача. Він проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його етапах.

У разі використання модульної форми підсумкового контролю після закінчення логічно завершеної частини занять з певної дисципліни, результати модульного контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки.

Семестровий контроль проводиться у формах екзамену, диференційованого заліку і заліку. Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цієї дисципліни.

Екзамен є контрольним заходом перевірки засвоєння здобувачем теоретичного і практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни.

4.6. Педагогічна практика є частиною навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та видом практичної діяльності здобувачів із здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, здобуття вмінь і навиків практичної викладацької діяльності. Педагогічна практика аспірантів визначається Положенням про педагогічну практику аспірантів в Інституті органічної хімії України.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії вимогам нормативних документів у сфері вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу. Для забезпечення організації проведення підсумкового контролю НОВ за погодженням з викладачами та гарантом ОП складають розклад екзаменів та заліків. Система оцінювання успішності здобувачів вищої освіти доктора філософії у вигляді екзаменів оцінюється за шкалою ЄКТС та національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”), а семестрових заліків - за шкалою ЄКТС та національною шкалою (“зараховано”, “не зараховано”). Результати вносять у відомість обліку успішності та індивідуальний навчальний план аспіранта.

6. ВІДРАХУВАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ, ПЕРЕВЕДЕННЯ ТА НАДАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ВІДПУСТКИ

6.1. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії є:

- порушення строків виконання індивідуального навчального плану без поважних причин, передбачених законодавством;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між Інститутом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує навчання;
- порушення вимог Статуту або Правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- інші випадки, передбачені законодавством.

6.2. Директор відраховує з Інституту здобувачів вищої освіти за погодженням з Радою молодих вчених.

6.3. Здобувач вищої освіти доктора філософії має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньо-наукової програми (за станом здоров'я, сімейними обставинами тощо), а також в рамках реалізації права на академічну мобільність (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579) на навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав). Рішення щодо надання в такому випадку академічної відпустки приймає Вчена рада Інституту.

6.4. Перезарахування дисциплін (кредитів, результатів навчання) після стажування в рамках академічної мобільності відбувається у порядку встановленому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579 та Вченої ради Інституту.

7. АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії рівня та обсягу знань, умінь, навичок та інших компетентностей до вимог стандартів вищої освіти. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється відділом, за яким закріплений аспірант та Вченою радою Інституту. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

8. ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

8.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Інституті, мають

право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Інституті поза аспірантурою без переривання трудової діяльності. Такі особи прикріплюються строком до п'яти років за відповідною спеціальністю.

8.2. Для прикріплення здобувач подає на ім'я директора Інституту заяву, список опублікованих наукових праць та витяг з рішення Вченої ради Інституту.

8.3. Директор Інституту на підставі письмового висновку передбачуваного наукового керівника та висновку відповідного відділу видає наказ про прикріплення здобувача і призначення наукового керівника.

8.4. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Інституті передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури згідно із затвердженим індивідуальним навчальним планом.

8.5. Здобувачі щорічно звітують на засіданні відділу й атестуються на засіданні Вченої ради Інституту.

8.6. Здобувачі, які не виконують відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури без поважних причин, на підставі рішення Вченої ради Інституту підлягають відрахуванню.

8.7. Навчання осіб, які працюють в Інституті (основне місце праці) на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти, а також їхнє наукове керівництво здійснюється за кошти Інституту. У разі звільнення з Інституту особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою та має право:

- продовжити свою підготовку в іншому закладі вищої освіти,
- вступити до аспірантури.

Директор Інституту
чл.-кор. НАН України

В.І. Кальченко

Гарант освітньої діяльності
д.х.н., проф.

М.В. Вовк